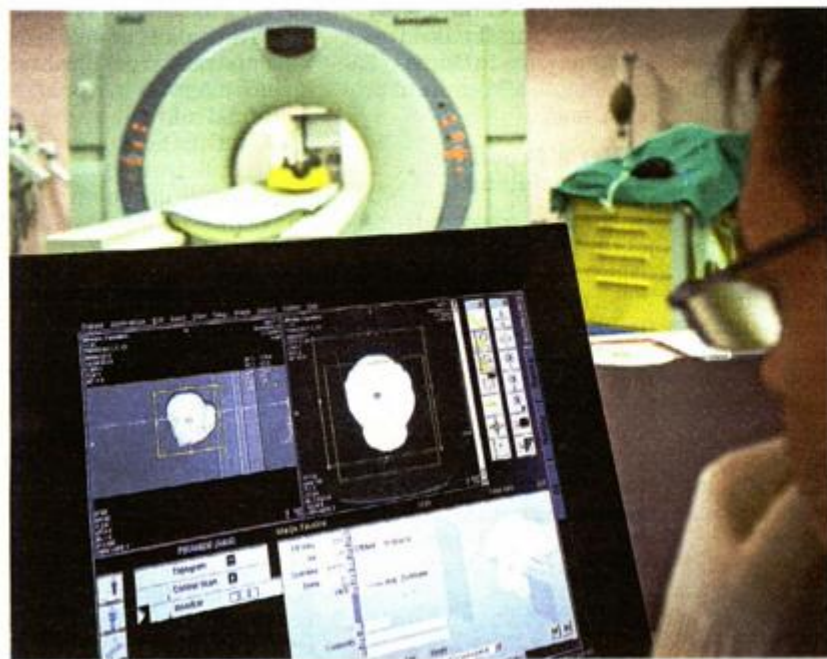

PUTOVIMA KONZERVACIJE

CARICA NA KBC-u Faustina mlađa na CT-u preko reda

➔ Kamen je homogen, nigdje nema pora, vena ili kakvih pukotina, rječju, zdrav je - kazuje nam dr. sc. Frane Mihanović

Cilj je bio virtualno odstraniti onaj zemljani sloj te izbaciti nečistoće sa skulpture tako da ostane goli kamen u 3D obliku koji se može kasnije koristiti za 3D printanje u stvarnoj veličini na 3D printerima

Dražen Duilo

slobodnadalmacija.hr

Tom Dubravec/HANZA MEDIA

Carica Faustina Mlađa, u narodu popularno zvana Salonitanka od plinovoda, zdrava je "ko cekin".

Tako pokazuju prvi, "preliminarni" rezultati snimanja na CT uređaju provedena u KBC-u Split pod budnim okom dr. sc. Frane Mihanovića, voditelja laboratorija za radiografska istraživanja na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu. Mramorna glava carice, žene Marka Aurelija, cara filozofa iz druge polovine 2. stoljeća poslije Krista, valja podsjetiti, pronađena je 2. ožujka ove godine, prigodom istraživanih arheoloških radova provedenih na trasi plinovoda u Solinu, te je, s visokim stupnjem umjetničke izrade, već sada svrstana među najljepše antičke portrete s tla Hrvatske, a radiološko snimanje dio je konzervatorskog postupka koji se mora provesti prije nego što kip zauzme svoje mjesto u vitrini nekog - ne zna se još kojeg - izložbenog prostora.

Cilj nam bio virtualno odstraniti onaj zemljani sloj te izbaciti nečistoće sa skulpture tako da ostane goli kamen u 3D obliku koji se može kasnije koristiti za 3D printanje u stvarnoj veličini na 3D printerima. Taj kamen je homogen, nigdje nema pora, vena ili kakvih pukotina, riječju, zdrav je - kazuje nam dr. sc. Frane Mihanović, koji skulpturu uzima, čisto preventivno, u vunenim rukavicama. On je pionir u ovom poslu na ovim prostorima, koji je jedan mač iz karolinškog vremena elektromagnetskim zrakama u tadašnjem, za današnje pojmove prepotopnom, CT uređaju izložio još 1993. godine, te o tomu zajedno s Ivom Donellijem, danas profesorom konzervacije i restauracije na Likovnoj akademiji u Splitu, napisao često citirani znan-

stveni rad. Od tada su suradnjom s nastavnicima s Odjela konzervacije i restauracije kroz CT uređaje prolazile umjetnine ili kulturna baština od kamena, metala, slike, skulpture, kao i istraživanja poroznosti drveta. Konzervacija mramorne glave Faustine Mlade povjerena je profesoru Ivi Donelliju, koji je za ovu prigodu na Firule poveo sa sobom i studente konzervacije i restauracije na Likovnoj akademiji, od kojih neki prvi put nazoče jednom takvom činu, a tu su i restoratori Mia Tomić iz splitske Galerije umjetnina, te Nada Lučić i Antonio Blašković iz dubrovačkog Restauratorskog odjela Hrvatskog restauratorskog zavoda.

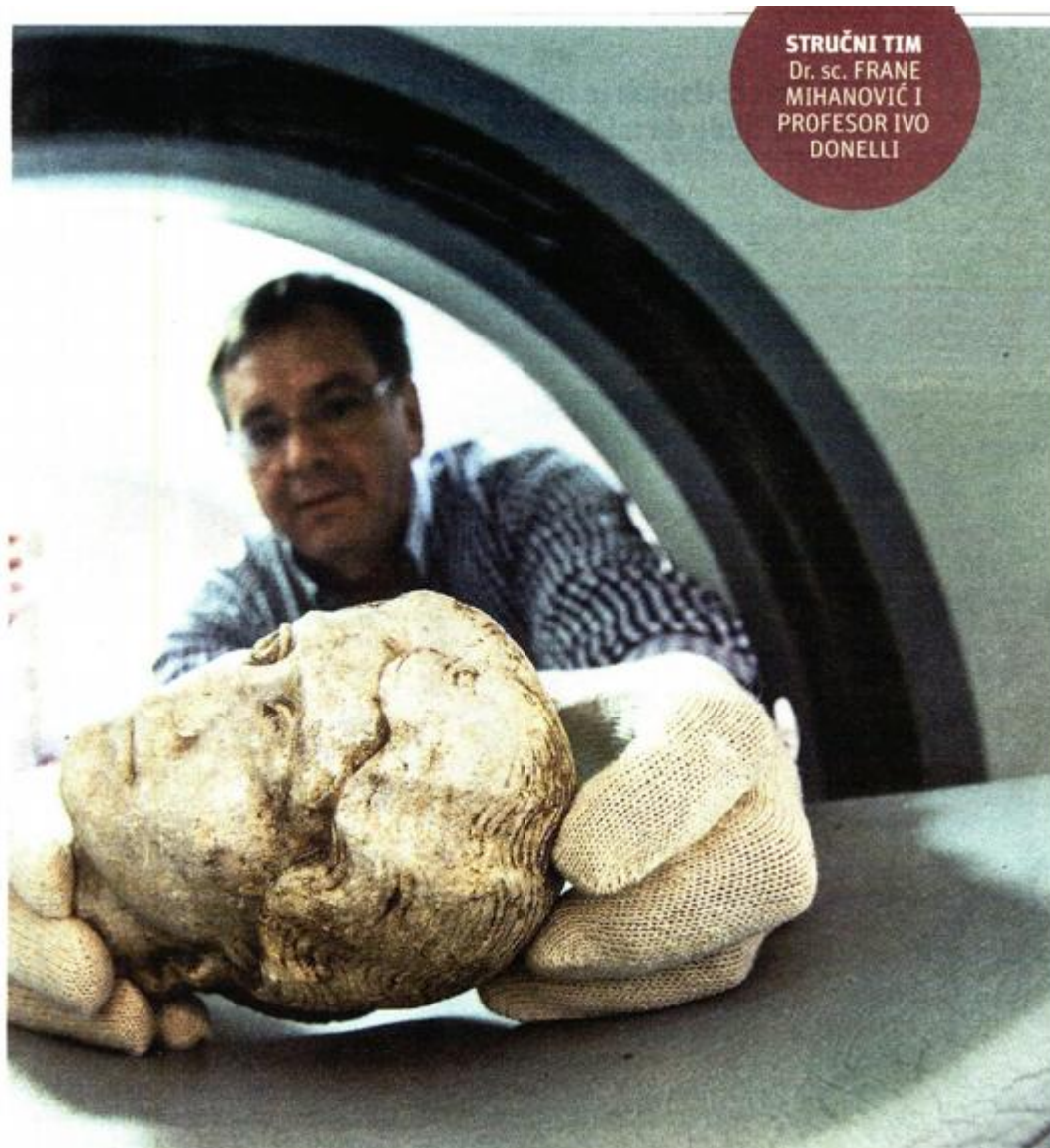
Prije dolaska na snimanje, mramorna skulptura je odležala u destiliranoj vodi, od čega je dobila tamnu patinu

Debljina kalcifikatnog sloja

- Cilj nam je vidjeti debljinu ovog kalcifikatnog sloja na skulpturi, kako bismo ga mogli što preciznije ukloniti - kazuje nam Ivo Donelli, objašnjavajući potom složeni postupak konzervacije koji prolazi carica Faustina. Prije dolaska na snimanje, mramorna skulptura je odležala u destiliranoj vodi, od čega je dobila tamnu patinu, koja sušenjem u dobroj mjeri nestaje. U tu vodu, nakon vadenja glave, stavljaju se različiti reagensi, ono kao na satu kemije, kad se kapne kap neke tekućine u vodu a ona promijeni boju. Tako će se i ovdje utvrditi koje su se sve soli otopile u destiliranoj vodi, te u skladu s rezultatima utvrditi daljnje postupanje. Također, provest će se i mikrobiološke analize kako bi se utvrdilo kojim je sve algama, lišajevima i mahovinama bila izložena mramorna skulptura tijekom višestoljetnog ležanja u zemlji solinskoj...

Laser i ultrazvučna igla

- Prvo što ćemo primijeniti jest laser kojim ćemo skida-

OREBIČKI PACIJENT

I drveni kip sv. Ivana na snimanju, radi crvotočina

Istog dana kad je snimao mramornu glavu Faustine Mlade, dr. sc. Frane Mihanović snimio je i drveni kip sv. Ivana iz crkve Gospe od Anđela u Orebiću, rad Juraja Petrovića iz 15. stoljeća. U pratnji kipa starog šest stoljeća bili su restauratori Nada Lučić i Antonio Blašković iz dubrovačkog restauratorskog odjela, a cilj snimanja bio je utvrditi dimenzije crvotočina te unutarnju strukturu drveta, opet sve kako bi se kip mogao valjano zaštititi. Juraj Petrović je, inače, najveći hrvatski skulptor u drvu iz 15. stoljeća. Izradio je kipove Majke Božje u crkvi Svih svetih u Šibeniku i sv. Ivana u Muzeju

grada Šibenika, te raspelo šibenske katedrale, gdje se i potpisao. Za franjevce na Badiji kraj Korčule isklesao je veliku skulpturalnu kompoziciju, od koje je sačuvano raspelo i sv. Ivan u franjevačkoj crkvi u Orebiću čiji CT je upravo

napravljen. Pripisana su mu i raspela u Pridvorju u Konavlima, župnoj crkvi u Omišu, katedrali sv. Duje u Splitu, franjevačkome samostanu u Krapnju, crkvi sv. Križa u Gružu te katedrali u Hvaru. Njegov stil je kasnogotički naturalizam.

ti kalcitnu koru, a za ono što ostane nakon toga upotrijebit ćemo kavitron, ultrazvučnu iglu koju stomatolozi koriste pri uklanjanju zubnog kamena – upućuje nas u tajne suvremenoga konzervatorskog posla profesor Donelli. Svaku

stavku u opisanom postupku pratit će precizna dokumentacija. Posljednja faza bit će utvrđivanje mineraloškog sastava materijala u kojem je caričina glava isklesana. Tako će se, usporedbom s ostalim mramorima korištenima

u antici, utvrditi i podrijetlo mramora za skulpturu iskapanu u kanalu za plinovod, a na osnovi podataka gdje se takav materijal najčešće koristio, možda će se moći i pretpostaviti iz koje je majstorske radionice kip potekao.